



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 77/2014-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. januára 2014 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. H., zastúpeného advokátkou JUDr. Andreou Matysovou, Skuteckého 30, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co/35/2012 zo 17. mája 2012 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 163/2013 z 26. júna 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. H., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. novembra 2013 doručená sťažnosť Ľ. H. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co/35/2012 zo 17. mája 2012 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 163/2013 z 26. júna 2013

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že „Sťažovateľ sa žalobou podanou dňa 10. 03. 2010 domáhal, aby súd uložil žalovanému Poľnohospodárskemu družstvu v P. povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 3.544,- EUR s príslušenstvom, a to z titulu nároku na vyporiadanie sťažovateľovho majetkového podielu u žalovaného ako družstva, získaného sťažovateľom v dedičskom konaní po jeho nebohých rodičoch, ako bývalých členoch družstva“.

Okresný súd Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 10 C/23/2010 z 9. decembra 2011 žalobu zamietol. Proti rozsudku podal sťažovateľ odvolanie z dôvodu, že rozhodnutie prvostupňového súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci a nedostatočne zisteného skutkového stavu veci. Následne krajský súd rozsudkom sp. zn. 9 Co/35/2012 zo 17. mája 2012 rozsudok okresného súdu potvrdil. O dovolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd tak, že ho uznesením sp. zn. 2 Cdo 163/2013 z 26. júna 2013 odmietol.

Sťažovateľ namieta porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru uznesením najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za nedostatočne odôvodnené a prekvapivé, pretože „bez nariadenia pojednávania a vypočutia účastníkov zaujal stanovisko a vyslovil záver, na základe ktorého neuznal žalobný petit pre nesprávny spôsob uplatňovania si nároku sťažovateľa a stotožnil sa s námietkou premlčania vznesenej žalovaným napriek existencii písomného uznania dlhu.“

Sťažovateľ sa nestotožňuje ani s rozhodnutím najvyššieho súdu, ktorý jeho dovolanie odmietol ako neprípustné.

Sťažovateľ je toho názoru, „že mu bola odňatá možnosť ako účastníkovi konať pred súdom“, pretože okresný súd v odôvodnení rozsudku «sa už nevenuje dôležitej otázke, či v rozhodnom čase bol sťažovateľ oprávnenou osobou, ale rieši skutočnosť, či bol žalovaný povinný vydať podielnické listy sťažovateľovi. Nesprávny spôsob uplatňovania si nároku žalobcu na vydanie majetkového podielu ako dôvod zamietnutia žaloby je neodôvodnený.

Krajský súd... sa následne v svojom rozsudku č. k. 9 Co/35/2012 zo dňa 17. 05. 2012 obmedzil len na zdôraznenie správnosti uplatnenej námietky premlčania.

Podľa názoru sťažovateľa ide v danom prípade o úplný nesúlad medzi nespochybným skutkovým zistením a prijatým právnym záverom súdu. Sťažovateľ ako účastník konania bol pre nesprávny právny názor súdu ohľadne podstatnej skutočnosti, dôležitej pre posúdenie veci, vylúčený z realizácie svojich procesných práv a bola mu nesprávnym postupom odňatá možnosť konať pre ním. Krajský súd rozhodol bez nariadenia pojednávania. Pojednávanie vytyčené na deň 17. 05. 2012 bolo nariadené len za účelom vyhlásenia rozsudku. V danom prípade ide tiež o nedostatok dôvodov súdneho rozhodnutia.

Ďalej sťažovateľ poukazuje na to, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Túto vadu konania vidí v tom, že Krajský súd uznesením zo dňa 12. 05. 2011 odvolaním napadnutý rozsudok prvostupňového súdu zo dňa 29. 10. 2010 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, pričom okrem iného vyslovil záväzný názor, že „nebohí rodičia žalobcu boli oprávnenými osobami, ich majetkový podiel bol vyčíslený, vznikol im nárok na vyplatenie majetkového podielu po uplynutí siedmich rokov od schválenia transformačného projektu, pričom odporca im podielnické listy za ich života nevydal, z čoho možno jednoznačne vyvodíť, že ich dedičom prináleží výplata v peniazoch. Oprávnená osoba mala zákonnú možnosť po schválení transformačného projektu dohodnúť sa s družstvom alebo jeho právnym nástupcom inak.“

K žiadnej dohode však medzi účastníkmi konania nedošlo i napriek tomu, že sťažovateľ sa snažil o jej uzavretie. V konaní predložil list žalovaného, z ktorého vyplýva, že žalovaný uznáva existenciu majetkových podielov nebohých rodičov sťažovateľa, ich celkovú výšku i rozpis jednotlivých položiek, čím žalovaný v tomto prípade uznal dlh voči sťažovateľovi. Okresný súd pri svojom rozhodovaní nebral do úvahy predloženú listinu, nezaoberal sa ňou, inak by sa nemohol stotožniť s uplatnenou námietkou premlčania, ktorú na poslednú chvíľu namietal žalovaný. Sťažovateľ trvá na svojom tvrdení, že jeho uplatnená

pohľadávka voči žalovanému nie je premlčaná a postup súdu, ktorým tento vyvodí určité, pre rozhodnutie o spornej otázke podstatné skutkové závery, ktoré sú v priamom rozpore s dôkazmi nachádzajúcimi sa v spise, považuje za svojvoľný, a preto porušujúci základné právo na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie...

Sťažovateľ sa domnieva, že Najvyšší súd SR v napadnutom rozhodnutí nemal dovoliť odmietnuť, ale mal ho zamietnuť, ak by dospel k záveru, že rozhodnutia oboch nižších súdov sú správne, a toto rozhodnutie mal aj riadne odôvodniť a vysporiadať sa s námietkami sťažovateľa uvedenými v dovolaní. Preto je sťažovateľ toho názoru, že rozhodnutie Najvyššieho súdu SR je ústavne neakceptovateľné, porušujúce základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces.».

Sťažovateľ v petite sťažnosti navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú ochranu podľa Článku 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru... Uznesením Najvyššieho súdu... č. k. 2 Cdo 163/2013 zo dňa 26. 06. 2013 v spojení s Rozsudkom Krajského súdu Žilina č. k. 9 Co/35/2012 zo dňa 17. 05. 2012 porušené boli.

Uznesenie Najvyššieho súdu... č. k. 2 Cdo 163/2013 zo dňa 26. 06. 2013 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 277,88 EUR na účet jeho právneho zástupcu“.

Okrem toho podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) navrhuje, aby ústavný súd „rozhodol o odklade vykonateľnosti Uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 163/2013 zo dňa 26. 06. 2013“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 142/2011). Úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu teda nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený. Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím, konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej.

Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich

právomoci. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

Sťažovateľ sa v sťažnosti domáhal ústavno-súdneho prieskumu vo vzťahu k potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu, ktorý považoval za nedostatočne odôvodnený a prekvapivý, pretože *„bez nariadenia pojednávania a vypočutia účastníkov zaujal stanovisko a vyslovil záver, na základe ktorého neuznal žalobný petit pre nesprávny spôsob uplatňovania si nároku sťažovateľa a stotožnil sa s námietkou premlčania vznesenej žalovaným napriek existencii písomného uznania dlhu“*.

Ústavný súd na rozdiel od sťažovateľa nepovažuje napadnuté rozhodnutie krajského súdu za neodôvodnené a nespreskúmateľné, hoci je pravdou, že je stručnejšie, ale toto rozhodnutie je nevyhnutné hodnotiť aj v spojitosti s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 10 C/23/2010 z 9. decembra 2011. Vo svojej ustálenej judikatúre aj v nadväznosti na § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) ústavný súd tiež zdôrazňuje, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Navyše, úlohou ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je posudzovanie právnej perfektnosti namietaného rozhodnutia všeobecného súdu z hľadiska formálnych požiadaviek vyplývajúcich zo zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a z týchto aspektov jeho „vylepšovanie“ (IV. ÚS 325/08), ale posúdenie jeho ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti.

Rovnako ani nespokojnosť sťažovateľa s právnym posúdením veci krajským súdom (a pred ním okresným súdom) sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (I. ÚS 232/08) rešpektuje názor, podľa ktorého právo na spravodlivé súdne konanie nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Ústavný súd preskúmaním právnych záverov krajského súdu nedospel k názoru, že v danej veci sa všeobecný súd dopustil výkladových omylov, ktoré by zakladali rozpor napadnutého rozsudku krajského súdu s obsahom základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie.

Z uvedených dôvodov vo vzťahu ku krajskému súdu odmietol sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu tiež namieta, že jeho dovolanie proti rozsudku krajského súdu bolo odmietnuté nedôvodne, pretože pochybenia okresného súdu a krajského súdu podľa sťažovateľa zakladali procesnú vadu podľa § 237 písm. f) OSP, t. j. odňatie možnosti účastníka konať pred súdom, a najvyšší súd mal jeho dovolanie nie odmietnuť z procesných dôvodov, ale zamietnuť, pričom mu mal dať jasnú odpoveď na jeho dovolacie námietky.

Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, v ktorom najskôr zhrnul podstatné dôvody rozsudku okresného súdu a krajského súdu, dovolaciu argumentáciu sťažovateľa, vyjadrenie žalovaného, a ako z neho vyplýva, najvyšší súd dovolanie odmietol bez meritórneho posudzovania dovolacích námietok, pretože nezistil existenciu niektorej z väd, ktoré v zmysle § 237 OSP zakladajú prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu. Primeraným spôsobom najvyšší súd sťažovateľovi na strane 3 až strane 8 vysvetlil, že nimi formulované dovolacie dôvody ešte nezakladajú prípustnosť dovolania. Ani nenariadením pojednávania v tejto veci krajským súdom (najvyšší súd to vysvetlil na strane 7) neodňal sťažovateľovi možnosť konať pred súdom, keďže ani jeden z procesných predpokladov na nariadenie verejného pojednávania nebol podľa názoru krajského súdu naplnený.

Samotná otázka posúdenia podmienok na uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania je podľa názoru ústavného súdu navyše vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu, v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa. Uvedené platí aj v prípade, keď sa vnútorná intencionalita právnych úvah sťažovateľa uberala iným smerom ako právny názor najvyššieho súdu, ktorý síce rozhodol spôsobom, s ktorým sťažovateľ nesúhlasí, avšak rozhodnutie dostatočne odôvodnil na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený a ani povinný nahrádzať.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry tiež viackrát vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. III. ÚS 362/04, III. ÚS 536/2011).

V tomto smere ústavný súd konštatuje, že záver najvyššieho súdu nemožno považovať za svojvoľný či neodôvodnený a ani za taký, ktorý by popieral účel a zmysel dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. V tejto časti vo vzťahu k najvyššiemu súdu bolo preto namieste sťažnosť sťažovateľa odmietnuť tiež ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti pri jej predbežnom prerokovaní neprichádzalo do úvahy rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa (odkladom vykonateľnosti, zrušenia uznesenia najvyššieho súdu a podobne).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2014